

ПРАПЕТАРЫ І УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦЕСЯ!

Літаражтура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР

№ 56 (1693)

Пятніца

13

ліпеня
1962 года

ЦАНА 4 КАП.

Рэй Элі,
амерыканскі паэт

Хірасіма

Світае над Хірасімай.

Імчыце нас такіх з вясняна, радым гарлавіца манатонную мелодыю амерыканскай песні: «Я люблю цябе... я люблю цябе...»

Халоднае раніцай мы ідзем у святую, куды ахвяры прыходзяць з вясняна, дзеці, якія страцілі сваіх матэраў, бацькі забітых дзяцей; затым, калі дзень канчае і ноч ападае на зямлю, новы горад растае ў цемры, толькі разбіты купкі чыгана відэюцца ў цэнтры, рака становіцца шасэйнай дарогай, якая злучае мінулае і сучаснае; дзевяць тысяч літароў калішніх у лавуцёнай аэрыя прыгаворы, зны гавораць — «спіце ў міры вы, спячашыя, адшпуганыя з гэтага свету; вы, што спазналі пакуты праклятай аголі, доўгім людзям урок таго, што заплававана для ўсіх іх; руці перадаючы літары ўніз да ракі, вочы дзяцей шырока расплюскаваюцца ў іх, адностроўваюцца, мільгуюць агні; палыцы дзякуючы, адчуваючы, як бягуць і бягуць літары; тут сходацца руці людзей многіх краін, каб памножыць сілу на сілу; адсюль, з Хірасімы, якая вяло свету кліч — знішчыць зараду, якая перадае вайну.

Новы дзень наступіў, нас прыбыв у шпіталь — там ляжаць некалькі тых пакаленых шаснаццаці гадоў назад; на імгненне яны расплюскалі вочы, якія выцікаюць з-за шыі; голас няшчасных жыццёў:

«Мае двое дзяцей нарадзіліся з кветкамі такія кветкі, што яны могуць толькі паўзаць на спальных матрацах». Затым: «Мае дачка толькі што памерла, мой сын прагне памерці, я сам ведаю, што мае дні лічаны». — Расказ за расказам падаюць на вушы, быццам вясні бубон б'е, папярэджваючы чалавецтва аб тым, што яго чакае, налі яно не будзе змагацца, не выкуче тое зло, якое можа забраць усё: «Мы, ахвяры, не можам ніколі адчуваць сябе спакойнымі, пакуты не наступіць абсалютная забарона атакай вайны». І зноў чуець голас, яшчэ мацнейшы:

«Слэз недастаткова; хто мог бы зрабіць гэта для народаў? — вост аб чым мы павінны думаць; чалавецтва не павінна пакінуць у спячэйшай панораме! Мы не можам ні працаваць, ні жыць. Мы арганізуем!»

Ноч і мы выехалі з Хірасімы, не могуць забыць пакуцінчых твараў тых людзей, што расказвалі свае гісторыі: і ўсё ж мы ведалі таксама, што на іх боку сіла, якая не дазволіць сваёй справе быць затэптанай, збытай, чаго хочаць ты, што плануецца новай дэбальшчынцы супраць абуджэння чалавека.

Стары замак у Хірасіме, як і раней, наглядзе лавуцёна на мора: быстрыя рэкі бягуць ўніз з пласціны узвышша; вуліцы заўсёды напавняюцца дзецьмі, якія з'явіліся пасля таго самага трагічнага дня, што цяпер канчае ў мінулае; але ж не ўсё так, як было, бо цяпер вятры, якія дзьмуць вясёл Ціхага акіяна, падхопліваюць нешта і другое з Хірасімы: рашучасць стрымаць рабаваную; каб усё дзеці жылі, як кветкі жыццё ў святле і красе ярых малючых баграў, і разам.

Пераклад з англійскай мовы
А. МАЦІОНОВА.

Жнівень 1961 г.

Першыя словы прамовы, што выступілі на вяршнім пасяджэнні Савецкага саюза за разбраенне і мір 9 ліпеня, былі словамі абурэння і гнева, які выклікала паведамленне аб выбуху амерыканскай ядзернай канструкцыі на вайскай выпыні.

На пасяджэнні выступілі кіраўнік і арганізатар жаночых дэманстрацый за мір у Англіі Джудзіс Кук, прадстаўнік Індыі Дыван Чаман Лал. Ад імя народаў Саўдаўскай Аравіі, Адэна, Бахрэйна, Паўднёвай Аравіі і Йемена Махамед Насер Махамед (Адэн) звачаў удзячнасць Савецкаму ўраду, савецкаму народу і Савецкаму нацыянальнаму праўленню ў Маскве за выдатны ўклад у абарону міру. Затым слова атрымаў Маркус Ана (Іспанія). На кантрасе зачытваецца пасланне відэамагнэтану руху за разбраенне і мір англійскага філосафа Бертрана Рассела. Пасля абвешчання пасланна выступілі пісьменнік Жак Мадоль (Францыя), член дэлегацыі ЗША Д. Поўчэс, прэзідэнт Акадэміі навук СССР М. У. Келдыш. З вайскай неаргоўнай заявай выступіў на кантрасе кіраўнік дэлегацыі ЗША К. В. Гудлет, які гаварыў аб правядзенні амерыканскай вяснічыннай 9 ліпеня 1962 года вышнішня выбуху. Ад імя аргенцінскіх прыхільнікаў міру і прамовай выступіў Рафаэль Хорнет. Слова прывітання ўдзельнікам кантраса і народам вайскага Савецкага Саюза, перадаў кіраўнік кітай-

падтрымаў план усеагульнага і поўнага разбраення, выступіў кіраўніком Савецкага ўрада М. С. Хрушчовым на 15-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, а затым прадстаўленні савецкай дэлегацыі ў Камітэт 18-ці ў Жэневе. Рэалізацыя гэтага плана, адзначае прамова, забяспечыць мір чалавецтва, выслабляць на карысць народаў вільзаныя матэрыяльныя рэсурсы.

На трыбуне — дэлегацыі прывітаны прадстаўніцы чылійскага паэта Пабла Неруда. Як грамадзянін сваёй краіны і паэт Лацінскай Амерыкі, гаворыць ён, перш за ўсё хачу прывітаць дэлегацыю ЗША. Члены гэтай дэлегацыі прадстаўляюць не кучку вар'яў, а тых выдатных сілы гэтай вайскай краіны, якія жыццём і змаганнем у душы ідэалаў ўтвараюць і іншыя гуманіта.

Лацінскаму Амерыцы, прадстаўляе Неруда, часта называюць кантынентам надзеі. Але гэта надзея не гадвае вяселье, апата якога ўвесь час адкладвалася. Падзеі на Кубе разбудзілі народы лацінаамерыканскіх краін. Кубінец Фідэль Кастра схавіў няўлобную надзею за валачы і пасадзіў яе за стол у Гаване, за стол Лацінскай Амерыкі.

Далей прамова з гнёвам гаворыць аб падкопах амерыканскага імперыялізму супраць рэвалюцый-

Таварыш М. С. Хрушчоў падмацаваў на трыбуне. У зале ўнікае бора аваяц. Усе ўстаюць, вітаючы кіраўніку Савецкага ўрада.

З дапамогай жалезнай логікі фактаў кіраўнік Савецкага ўрада паказвае, што разбраенне — уладнае патрабаванне часу. Нельга не бачыць, гаворыць ён, што тэрма-ядзерная зброя няспынна ўдаснавальваецца, яе накіраванне ў вясні арсеналах лагражае дзясяткі тых крытычных пунктаў, калі, як раней гаварылі, гарматы пачынаюць самі страляць, а цяпер, перафразаваўшы гэта выслоўе, можна сказаць: гарматы з тэрма-ядзерным зарадам пачнуць самі ляцць.

Ніколі яшчэ падрыхтоўка да вайны не прымае такіх гіганцкіх маштабаў, як у нашы дні. Таварыш Хрушчоў ілюструе гэтую ісціну нумарам прыкладу. Маналіі, гэтыя «гандзіры смерці», разам з мілітарызмам, шалёна раздуваюць гоку ўзброення. Паводле адных аўчых-атамікаў Захаду, у сучасным свеце «патэнцыял ядзернай смерці» вылічваецца ў 250 мільярдаў тон трынітаталаду. На долю коннага жыхара нашай планеты нарыхтавана ўжо звыш 80 тон узрыўчаткі. Гока ўзброенняў каштуе велічы дарага.

На вясніны мэты ў свеце выдаткоўваецца 120 мільярдаў долараў. На першым месцы па вясніных падрыхтаваннях стаяць ЗША. У свой час, адзначае таварыш Хрушчоў, прэзідэнт ЗША Эйзенхаўэр, а затым прэзідэнт Кенэдзі заўважылі, што вясніны сілы ЗША ў СССР роўныя. А цяпер кіраўнік дэлегацыі ЗША пачынаюць руючы ў свядомасці свайго народа і сваіх саюзнікаў думку аб тым, што суданосны сіл змяніліся ў карысць ЗША. Задума такога-роду выступленне ясна: спыраючы, што лічы выбіраюць вайну, амерыканскія мілітарысты ствараюць падобныя звыш свайго ўзброення сілы, так і саюзнікаў.

Паўстае пытанне, як амерыканскія дзеянні вымералі змяненне суданосны сіл у сваю карысць? Ніякіх даных у іх адносна гэтага няма, гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў. Калі ж глядзець аб'ектыўна на становішча рэчаў, то малянона атрымаецца зусім іншы, у ітарсках забеспячэння бяспекі Савецкага Саюза вышчым быў стварыць за апошнія гады ядзерную зброю ў 50, 100 і больш мегатон, міжкантынентальныя ракеты і глабальную ракету, якая практычна нязлобная для абароны і стварыў проціракетную ракету. У правічых колах ЗША, якія не маюць такой магучай вясніны тэхнікі,

няма ні найменшых падстаў спырацца, што суданосны сіл змяніліся ў іх карысць.

Спярджэнні амерыканскіх кіруючых дзеячоў аб уяўнай перавазе ЗША ў суданосных сілах над Савецкім Саюзам толькі ў сабе найвялічшую пагрозу як для народаў іншых краін, так і для амерыканскага народа.

Кіраўнік Савецкага ўрада далей паказваў, як амерыканскія мілітарысты спрабуюць свайго роду культ ядзернай вайны. Міністр абароны ЗША Макнамара, напрыклад, нядаўна сцвярджаў, што можна, маўляў, дамовіцца аб тым, каб выкарыстоўваць ядзерную зброю толькі для ўдару па ўзбро-

былі б буйным крокам на шляху да ўсеагульнага разбраення. Але аднабаковае разбраенне краін сацыялізма ніхто ад нас не дачакаецца!

Кіраўнік Савецкага ўрада затым пераканаўча паказаў, як заходзяць краіны на чале з ЗША няшчырым размовамі аб разбраенні прыкрываючы гоку ўзброення.

Вясной гэтага года, гаворыць ён, урад ЗША наіраваў за трыніц тры дэлегацыі: адну — на перагаворы ў Жэневу, другую — на сесію савета НАТО ў Афінх і трэцюю — самую шматлікую — у раён астравоў Раядэста і Джонстана — для кіраўніцтва ядзернымі выпрабаваннямі.

Дзейнасць якой з гэтых дэлегацый з найбольшай выразнасцю адлюстроўвае сапраўдную сутнасць амерыканскай палітыкі? Па ўсёму відаць — другой і трэцяй. А дэлегацыя ў Жэневе — гэта толькі своеасаблівае «прыкрыццё».

Таварыш М. С. Хрушчоў спыніў затым на неабходнасці мірнага ўрагування германскай прапаганды.

Паказавшы, якім вайскай ішчэцём для ўсёго чалавецтва з'явіцца свет без зброі, таварыш М. С. Хрушчоў у апошняй частцы свайго выступлення ўказавае, што народы могуць і павінны дабіцца разбраення, захаваць мір. У сучасную эпоху, гаворыць ён, няма фатальнай непазбежнасці вайны. Але ў той жа час няма і фатальнай непазбежнасці міру.

Паўстае пытанне, гаворыць таварыш Хрушчоў, ці ёсць магчымасць у народаў у цяперашні час спыніць бег да смерці, да новай вайны? Мы з усёй рашучасцю адказваем: так, ёсць. Цяпер ёсць рэальныя, магучыя сілы, якія могуць адстаяць мір. Гэта — Савецкі Саюз і сусветная сацыялістычная сістэма, якія ствараюць магучую перашкоду на шляху развіцця новай сусветнай вайны. Гэта многія мадальныя суверэныя дзяржавы, у тым ліку тая вайскай дзяржава, як Індыя і Інданезія, якія вступілі ў узаемадзейнасць разбраенне і ўзаемадзейнасць міру. Гэта — міралюбныя сілы ва ўсіх краінах, якія змагаюцца за ліквідцыю самой магчымасці развіцця ўзброеных канфліктаў.

Мне хацелася б яшчэ раз падкрэсліць, працягвае таварыш М. С. Хрушчоў, што рашучая сіла ў барацьбе за разбраенне — гэта народныя масы, іх актыўныя дзеянні. Няхай сусветны рух за ўсеагульнае разбраенне і мір нарастае з кожным днём, з кожным тыднем. Няхай узнімаюцца ўсе народы і сваімі актыўнымі дзеяннямі перагародзяць дарогу сусветнай вайне, дабываюць разбраенне. Чым шырэй будзе армія барацьбы за мір, чым яна будзе больш актыўнай, тым хутчэй будзе дасягнута ўсеагульнае і поўнае разбраенне. Няма сумнення, што народ коннай краіны знойдзе эфектыўны, найбольш апаветны канкрэтны ўмовы, формы і мэты барацьбы за ўсеагульнае разбраенне, за ўзаемадзейнасць міру і ўнясе дастойны ўклад у вырашэнне гэтай задачы.

Выступленне кіраўніку Савецкага ўрада закончыла. У зале зноў успыхваюць бурныя апладысменты; усё ўстаюць.

Затым былі зачытаны пасланні кантрасу кіраўнікоў урадаў раду краін — членаў Камітэта 18-ці, у якіх яны выказалі свой пункт гледжання па пытанні разбраення: Антона Югана (Балгарыя), Джавахарлала Неру (Індыя), Юзефа Цыранкевіча (Польшча).

З Англіі ў адрас кантраса паступіла кароткае пісьмо сакратара прэм'ер-міністра Макмілана і з Францыі — кароткае пісьмо французскага пасла ў Англіі.

Былі паведамлены, што прэзідэнт ЗША Кенэдзі не накіраваў ялінага адказу на пісьмо старшын падрыхтоўчага камітэта і нават не прыслаў паведамлення аб атрыманні гэтага пісьма.

На гэтым закончылася спецыяльнае пасяджэнне кантраса.

(Заканчылі на 2-й стар.)

Масква. Пасланцы з усіх куткоў свету з'ехалі ў Маскву на Сусветны кантрас за ўсеагульнае разбраенне і мір. На здымку (злева направа): Пятрусь Броўка (Мінск), Ірмі Платоў (Харкаў), Тэадор Гунавердэ (Цайлон), Карэл Гофман (Чэхаславакія) і Пелегас Кавалёва — старшыня кантраса «За Радзінку» Гомельскай вобласці.

скай дэлегацыі, пісьменнік Маю Дунь.

На гэтым вяснянае пасяджэнне 9 ліпеня, на якім старшынствавалі Рамешвары Неру (Індыя) і Хуан Марыянеа (Куба), заканчваецца.

Ранішняе пасяджэнне кантраса 10 ліпеня пачалося выступленнем старшын Маскоўскага Савета Н. А. Дыгана, які перадаў ад імя маскоўскай удзельнікам вайскага форуму міралюбных народаў гаворачае прывітанне і пакаданні ўспехаў у вырашэнні іх вясняна-роўных задач.

Затым на трыбуне падмацаваў прадстаўнік Бразіліі Аларэ Лінс. Ён гаворыць аб тым, што тым вайны, якія мелі месца ў Паўднёвай Амерыцы, былі развязаны або справакаваны спачатку англійскім, а затым паўночнаамерыканскім імперыялізмам. І цяпер, калі адзначаецца, што ў Бразіліі дэмакратыя яшчэ недастаткова развіта, гэта — вынік палітыкі ЗША.

Затым прамова пад апладысменты многіх дэлегацый і расцёй падкрэслівала, што Імёна Савецкага Саюза на працягу больш чым 40-гадовай сваёй гісторыі ўзначальвае сілы міру і сацыялізма на зямлі. Прафесар Станіслаў Кульчыньскі ад імя польскага народа горава-

най Кубы, аб трагіку маналіі ЗША лацінаамерыканскіх народаў. Пабла Неруда выказае надзею, што ў выніку разбраення расквіеце знаёмым свету, кніга і жа прыйдучы ў краіны Лацінскай Амерыкі.

На ранішнім пасяджэнні кантраса таксама выступілі Хуан Марыянеа (Куба), Тхао Дэнан (Лаос), Лелло Васа (Італія), Монтар Абараудзі (Марока), канонік Коліна (Англія), Аўгуст Спонберг (Швейцарыя) і іншыя.

У другой палавіне дня адкрылася спецыяльнае пасяджэнне кантраса. Старшынстваваў прафесар Джон Бернал паведамляе:

— Мы зварнуліся з запрашэннем да кіраўнікоў урадаў 18-ці дзяржаў выказаць свой пункт гледжання па пытанні разбраення ў вясняна або пісьмовай форме. Некаторыя кіраўнікі ўрадаў прыслалі ўжо адказы. Кіраўнік Савецкага ўрада прэм'ер-міністр М. С. Хрушчоў вельмі загаліўся выкласці свой пункт гледжання асабіста на кантрасе. Я цяпер з задавальненнем хачу бы папрасіць прэм'ер-міністра Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік выступіць перад кантрасам...

рыхтаваннях стаяць ЗША.

У свой час, адзначае таварыш Хрушчоў, прэзідэнт ЗША Эйзенхаўэр, а затым прэзідэнт Кенэдзі заўважылі, што вясніны сілы ЗША ў СССР роўныя. А цяпер кіраўнік дэлегацыі ЗША пачынаюць руючы ў свядомасці свайго народа і сваіх саюзнікаў думку аб тым, што суданосны сіл змяніліся ў карысць ЗША. Задума такога-роду выступленне ясна: спыраючы, што лічы выбіраюць вайну, амерыканскія мілітарысты ствараюць падобныя звыш свайго ўзброення сілы, так і саюзнікаў.

Паўстае пытанне, як амерыканскія дзеянні вымералі змяненне суданосны сіл у сваю карысць? Ніякіх даных у іх адносна гэтага няма, гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў. Калі ж глядзець аб'ектыўна на становішча рэчаў, то малянона атрымаецца зусім іншы, у ітарсках забеспячэння бяспекі Савецкага Саюза вышчым быў стварыць за апошнія гады ядзерную зброю ў 50, 100 і больш мегатон, міжкантынентальныя ракеты і глабальную ракету, якая практычна нязлобная для абароны і стварыў проціракетную ракету. У правічых колах ЗША, якія не маюць такой магучай вясніны тэхнікі,

таварыш М. С. Хрушчоў, Савецкі Саюз дзейнічае не толькі ў сваіх ітарсках, але і ў ітарсках усёго чалавецтва, у ітарсках падтрыманні ўсеагульнага міру.

Адначасна ў якім выпадку не задаволены тым, што нам прыходзіцца аддаваць многіх сіл і сродкаў вырабу сучаснай зброі. Нашы навуковыя і тэхнічныя кадры маглі б знайсці значна лепшые выкарыстанне сваіх ведаў і вопыту. Удасканаленне зброі ў сацыялістычных краінах — гэта вымучанне неабходнасці. Было б значна лепш усю зброю выкінуць у мора і патапіць яе. Мы стамі за ўсеагульнае і поўнае разбраенне. Мы тым разам з усімі дзяржавамі, якія маюць ядзерную зброю, падпісалі пагадненне аб забароне ўсіх выпрабаванняў гэтай зброі. Гэта

Умапоўваючы сваю магчымасць, таварыш далей

гаворыць, што вясніны сілы ЗША ў СССР роўныя. А цяпер кіраўнік дэлегацыі ЗША пачынаюць руючы ў свядомасці свайго народа і сваіх саюзнікаў думку аб тым, што суданосны сіл змяніліся ў карысць ЗША. Задума такога-роду выступленне ясна: спыраючы, што лічы выбіраюць вайну, амерыканскія мілітарысты ствараюць падобныя звыш свайго ўзброення сілы, так і саюзнікаў.

АД ІМЯ ЖЫВЫХ І МЕРТВЫХ

Гэтую кніжку — у блакітна-вясняна-жывай супервокладцы і з піка-соўскай голубам на вокладцы і на тытульным лісце — мы пачалі чытаць даўно, яшчэ да таго, як яна выйшла ў свет. Яшчэ да таго, як крылаты голуб выліцеў з майстэрні славуэта мекскага і аблічы ўвас свет.

«Голас сэрца». Паэты — за мір. Дзяржаўнае выдавецтва, Мінск, 1962.

Мы пачалі чытаць гэтую кніжку яшчэ да вайны, бо мы ўжо тады змагаліся за мір і волю, адкуль ідзе вайна, і хто яе разважвае. Паэт-байкавец Кандрат Крапіва знаёмай яркай сатырычнай вобразы і фарбы, каб паказаць падальшыню вайны.

Сова ляжала паначы, З сабою, птушчым смерцю, навіла, Хейтурны спаві ім, пачуны.

Разам з байкамі і вясняна-жывымі соў і іх заступніцкай асцоў, выкрывалі і іх клямілі ганьбай сілы рэакцыі, сілы вайны.

Але вайну ўсё-такі не ўдалося перагародзіць. Людзі ведалі пекла Асвенціма і Хірасімы.

Гартаючы кніжку з голубам на вокладцы, перачытаючы яшчэ раз тое, што мы чыталі раней, у прыватнасці, такія творы, як «Голас сэрца» П. Броўкі (так, дарэчы, называецца і кніга) і «Палата мінараў» Р. Барадуліна, «Асвенцім» М. Танка і «Цень на сцяне» С. Гаўрусёва, «Ключы жураўліныя» М. Аўрамчыка і «Хірасіма» С. Дзяргая, і многія іншыя, — міжволі ўсклікаеш словамі паэта:

Думаў я, пройдуць зімы і вясні, Сцігне ў грудзях маіх боль невянісны, Сэрца забудзе часіну цяжкую... Боль не сцігне. Маўчаць не магу я!

(П. Броўка. «Голас сэрца»)

Так, болельшчы вершав, уключаны ў кніжку і напісана менавіта таку, што нельга маўчаць, таку што патрабуюць гаварыць і змагацца за мір, кляміць тых, хто выношае новую вайну, не толькі ўласныя сэрцы, не толькі жыццё, а і мёртвыя. Ахвяры мінулай вайны (і, можа быць, не толькі адной мінулай, а і ўсіх пятаццаці тысяч вайска і малых вайскаў, якія адбыліся на зямлі) гавораць словамі вайскага вяршэ-наліцы на помніку:

Мы, тысячы ахвяр — жывыя людскія ксцёр, надзея сатлелы цвёт, есціны на жыві, — звартаемся да вас, братоў сваіх, сяброў: змагайцеся за мір, вертуць плыня мір, каб хіжых чорных крыл лавек не распасцёр

над вамі вайнаў новых жудасны ксцёр.

Амаль у тую гадзіну, калі ў Маскве пачаў сваю работу Сусветны кантрас за разбраенне і мір, амерыканскія атамішчыкі ўзваралі над востравам Джонстан на вайскай вышні мегатонную ядзерную бомбу. Гэты выбух паказаў яшчэ раз, каму патрэбна вайна.

Гнёўна выкрываюцца яны, мегатонныя дэларэ, майстры правакцыі і змоў ганейных, мільянеры і генералы, якім вайна «толкі карыснае справа», у кнізе «Голас сэрца». Тут рэчы называюцца сваімі іменамі, вёнуны вайны вызначаны канкрэтна і жаду-сасцюна. Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова прачытаць зноў тую ж кніжку, як ніколі, таварыш, як «Слова да Аб'яднаных Нацыяў» А. Куляшова, «Пражскі дазвін» М. Танка, «Голас сэрца» П. Броўкі, вершы П. Панчанкі. І яшчэ адно ўражанне, якое выклікае татак сучасна нашаму дню кніга. Паэты не толькі ўспамінаюць мінулае і пракліваюць, не толькі абуралі і пратэстуюць. Яны яшчэ і прапаноўваюць. Яны, як калісьці літаратурнаўцы, ствараюць становак ідэал, ці, як кажучы дыпламаты, выступаюць у канструктыўнай праграмай. Яны за тое, каб, гаворыць словамі П. Панчанкі, суснаваць

Амерыканскім людзям з рускімі, Французам з гордымі арабамі, І лэдзі лонданскім з зулусамі, І думіць трэба жыць са свабоднымі...

«Наша мара, — гаворыць ад імя свайго пакалення А. Заваня, — каб мірных людзей таварыства больш не ведала чорнага слова «вайна». Гэтая мара, гэты метад пачынаць і ў выдатных вершы С. Грахоўскага «Патрэбен чалавеку чалавек»:

Хай свята дружбы будзе святам, Хай векам дружбы наш

Хай другу друг заўсёды будзе братам, І другам — чалавеку чалавек...

Кніга «Голас сэрца» выпушчана нашым Дзяржаўным выдавецтвам да адкрыцця Кантраса за разбраенне і мір. Першыя яе экзэмпляры, адрэз з запядаў друкарскай машыны, пасланы па адрасу: Масква, Крамлёўскі палац з'ездаў, Кантрас. Гэта добра, гэта правільна. Добра, што яшчэ і такім чынам выказана воля беларускага народа да міру і дружбы. Добра, што на вайскай усеагульнай форуме будзе кніга, вяртае таго, каб прысутнічалі там з правам і дарэдага, і рашучага голасу.

Анатоль ВЯЦІНСКІ.

Мал. Ул. БАРАНОУСКАГА

ФОРУМ ВЯЛІКІХ НАДЗЕЙ

10 ліпеня, пасля спецыяльнага пленарнага пасяджэння, на якім выступіў з прамовай, якая прагучала на ўвесь свет, кіраўнік Савецкага ўрада, пазна ўжо вёсцарам расказваў прабыты чатыры гады камісіяў кангрэса. 11 ліпеня члены камісіяў разбіліся на падкамісіі. Кожная з іх прадставіла з сабе як бы маленькі кангрэс, са 150—200 удзельнікамі.

Робота камісіяў і падкамісіяў праходзіць у самай прастай абстаноўцы. Выступленні прамовцаў пераключаюцца сіхронна на 6 моваў — рускую, англійскую, іспанскую, французскую, італьянскую і нямецкую. У кожнага дэлегата, назіральніка, гасця — на грудзях вісць маленькі партыкулярны прыёмнік з навушнікам — выраб лінгвістаў. Падчас пераключэнняў можна пачуць на любую з рабочых моваў кангрэс. У зале Палаца з'яўляюцца лабарыяны апарату ўмяшчэння ў кроў.

Выступленні прамовцаў (а іх сёння было літаральна сотні) у камісіях і падкамісіях перш за ўсё паказваюць — якое глыбокае ўражанне на іх зрабіла ўражанне прамова Міккі Сяргеевіча Хрушчова. Можна сказаць, што ў цэнтры ўвагі на кангрэсе знаходзіцца савецкая праграма ўсёагульнага разбраўня, якую кіраўнік Савецкага ўрада ішчэ раз выказаў і ішчэ раз глыбока абгрунтаваў як жыццёвую неабходнасць для чалавечества.

У першай камісіі («Разбраўненне і яго палітычны і тэхнічныя аспекты»), якая працуе пад старшынствам французскага прафесара П'ера Бікара, выступіў, напрыклад, член дэлегацыі ЗША прафесар Дж. П. Марэй. Ён прамова заявіў: адзіны шлях да міру — гэта прапанаваная Савецкім Саюзам праграма ўсёагульнага і поўнага разбраўня.

Тую ж думку ў сваім выступленні развіваў і прадстаўнік Нарвегіі Карл Баневі. Савецкія прапановы, унесеныя ў Кантэце 18-ці ў Жэневе, заявіў ён, адкрываюць новыя перспектывы ў вырашэнні праблемы ўсёагульнага разбраўня.

Падобныя выступленні было многа, гэтак жа многа, як і выступленні, у якіх рэзкай крытыцы падвергнулася «схема» разбраўня, прапанаваная ЗША ў Кантэце 18-ці. Асабліва цікавай была прамова савецкага прадстаўніча прафесара Таленскага.

Як вядома, згодна з амерыканскай «схемай», ядзерная зброя знішчаецца не адразу, а этапамі. Прафесар Таленскі, грунтуючыся на даных, якія паведаваў сам міністр абароны ЗША Макмакар, паказаў, што нават праз 6 гадоў пасля прыняцця амерыканскага праекта ў ЗША ўсё ж застанецца 6 500 міжконтынтэнтальных ракет з атамнымі боегалоўкамі. Гэта — не лічбы 1 600 ракет сярэдняга дзеяння, размешчаныя на амерыканскіх базях, што акружаюць Савецкі Саюз. Больш таго, амерыканскі праект прадугледжвае права на... замену часткі ядзернай зброі, якая застаецца пасля яе скарачэння, новай, больш дасканалай.

— Гэта не праект разбраўня, а праект захавання магчымасцей для вядзення татаальнай ядзернай вайны, — рэзонна заявіў савецкі дэлегат.

У наступных прамовцаў, разумеюцца, закаралася і такая важная праблема сучаснасці, як пытанне мірнага суснавання дзяржаў з рознымі сацыяльна-палітычнымі сістэмамі.

Дэпутат філэндскага сейма ад аграрнай партыі Вейна Сінкхвед наконт гэтага заявіў, напрыклад, наступнае:

— Мы на асабным вопыце пераканаліся ў магчымасці мірнага суснавання дзяржаў з рознымі сістэмамі — СССР і

Фінляндыі. На аснове свайго вопыту мы можам сказаць, што такое суснаванне з'яўляецца добрым і жыццёвым.

Многія дэлегаты кангрэса, і ў прыватнасці, члены першай камісіі, у сваіх выступленнях спыніліся на германскай праблемі. Усё іх — прадстаўнікі Індыі і Польшчы, Балгарыі і Чэхаславацыі, ФРГ і ГДР — асабліва трывалі, тая акалічнасць, што Заходнюю Германію яе правяць колы паставілі на шлях мілітарызму, што там цяпер з усіх сіл арудуюць былыя гітлераўцы і іншыя рэваншыстычныя элементы.

Прафесар Штэйнігер (ГДР), падкрэсліваючы, што германская праблема толькі ў сабе не бясспеку для справы міру не толькі ў Еўропе, але і ва ўсім свеце, праілюстраваў гэта на прыкладах.

У заключэнне свайго выступлення прафесар Штэйнігер унёс на разгляд кангрэса прапанову: правесці па пытанню ўсёагульнага разбраўня рэфэрэндум сярод усяго чалавечства.

На пасяджэнні першай камісіі кангрэса ўчора выступіў першы касманаўт чалавечства Юры Ггаргарын. Яго прамова, якая не раз перапынялася апладысмантамі, была выслухана з вялікай увагай.

«Эканамічныя вынікі разбраўня» — таксама была праблема, што абмяркоўваюцца дзюры камісіяў кангрэса, якая працуе пад старшынствам вядомага эканамічнага эксперта Аскара Ланге (Польшча).

Тут дыскусія адкрылася выступленнем савецкага эканаміста прафесара Рубінштэйна. Грунтуючыся на эканамічным аналізе, зробленым экспертамі ААН, прамовца паказаў, што налічаныя залы, якія робяцца на Захадзе, быццам разбраўненне

не выклікае беспрацоўе, спад эканомікі — гэта з'ява, якая не мае фактаў. Праўда, перавод ваеннай вытворчасці на мірныя рэйкі патрабуе часу і падрыхтоўчых мерапрыемстваў. Разбраўненне, адзначае прамовца, адкрые шлях не толькі да трывалата міру, але і да большага росквіту эканомікі і культуры ўсёх народаў.

Артура Арона (Мексіка) рэзка крытыкаваў праграму «дана-могі» ЗША — паліамерыканскім краінам, якая паставіла «саюз дзяля прагрэсу». Амерыканскія маналіты, гаворыць прамовца, прама або ўскосна душаць нас. «Данамогі» ЗША — гэта сцэнарыя нашай пш і вымортванне багатага з нашых краін.

Дэлегат Мексікі ўзяў пытанне аб амерыканскім дыктате, які прымушае многія краіны абмяжоўваць свой гандаль з сацыялістычнымі краінамі.

«Разбраўненне і нацыяналізм» — тема дыскусій трэцяй камісіі кангрэса, стварыў якой з'яўляецца грамадскі дзеяч Лівана, лаўрэат Ленінскай прэміі «За ўмяшчэнне міру паміж народамі» Антуан Табет.

Прафесар Тахасі (Японія) расказаў аб барацьбе японскага народа за разбраўненне, супраць амерыканскіх ваенных баз у Японіі, супраць ядзерных выпрабаванняў. Ядзерныя выпрабаванні ў Ціхім акіяне, і асабліва ўзрыў амерыканцамі ядзернай навушкі ў космасе, падкрэсліў ён, гэта першы крок на шляху да разбраўня. Злучанымі Штатамі ядзернай вайны. Раўнуча барацьба народаў, аднавіцца іх дзеянняў — гэта сродак дасягнення міру.

Ад імя партугальскіх барацьбітоў за мір выступіў прафесар Антоніу Сарава. Партугалія, —

сказаў прамовца, — слабая, развітая, бедная краіна. Але вясёлая і фінансавая дамога не багата і інтэрыялістычных алекучых дапамагае правісцям.

Партугалія падтрымлівае жорсткі каланіяльны рэжым, захоўвае сваё панаванне над народам Анголы.

Прадстаўнікі Індыі і Інданезіі, Гані і Цэйлона, Мадагаскара і Танганьі — усё яны гавораць аб неабходнасці канчаткова ліквідаваць каланіялізм.

Чацвёртая камісія кангрэса абмяркоўвае пытанне «Разбраўненне і праблемы права, культуры, маралі». Старшынявуючы Спэрт Іперст (ЗША) у сваёй ўступнай прамове падкрэсла спыніўся на крытэрыях маральных законаў.

Амерыканскі дэлегат прапанаваў правесці гадзінную праграму па барацьбе з хваробамі і падкрэсліў таксама неабходнасць распрацоўкі праграмы ліквідацыі голаду на зямлі і ліквідацыі непісьменнасці насельніцтва.

Дэлегаты Мадагаскара, Чэхаславацыі, ФРГ гаварылі аб праблемах «халоднай вайны», аб неабходнасці забараніць прапанаваў вайны, дабіваючы адпаведнага юрыдычнага закона. Індія выказалася на тэму: задачы дзеячоў навушкі, роля дзяржавы ў барацьбе за мір, супрацоўніцтва майстроў мастацтваў, пісьменнікаў.

Савецкі дэлегат акадэмік А. В. Топчыў выступіў з паведамленнем на тэму «Амаральны характар вайны». Ён расказаў аб тых разбурэннях, якія прынесла вайна, развітая намяцка-фашысцкім захопнікам, на савецкую зямлю. У СССР было разбурана 1.710 гарадоў і больш чым 70 тысяч чалавек, 25 мільянаў чалавек засталіся без жылля. Агульным матэрыяльным стратаў складаюцца астрамічныя лічбы — 2 трыльёны 569 мільярд рублёў (у старым вылічэнні).

Кангрэс працягвае сваю работу. (ТАСС).

«Аб справах калгасных». Дыпломная работа студэнта Беларускага тэатральна-мастацкага Інстытута А. Каліноўнага.

ЦІКАВЫЯ СУСТРЭЧЫ, НЕЗАБЫЎНЫЯ ЎРАЖАННІ

Шлях сёлёных гастролей Беларускага тэатраў надзвычай цікавы: ад Балтыйскага мора да Волгарэда і кніжечных гор Прыкарпацця. У гастрольных падарожжах прымаюць удзел усё тэатры за выключэннем калгасных.

Калектыв Беларускага тэатра юнага гледача паказаў свае спектаклі ў Львове. Мы з вялікай цікавасцю наведвалі гэты цудоўны горад Савецкай Украіны, які зачароўвае сваёй прыгажосцю — старажытнымі і новымі архітэктурнымі ансамблямі, помнікамі і плошчамі, тэатрамі і музэямі, жылымі курганамі, садамі і кветкамі. Львоў — буйнейшы прамысловы і культурны цэнтр, горад навушкі, студэнцтва. Тут жыў і змагаўся за ішчэ і свабоду свайго народа выдатны вучоны і пэсар Украіны Іван Франко.

Асабліва цікавае Львоў пры Савецкай уладзе. Жыхары горада свай горад і ганарыліся ім. Гэта мы адчувалі ў гутарках з нашымі новымі гледачамі, у добрах сёброўскіх ўсмішках, задушэўных песнях, у якіх пэты, кампазітары і артысты ўспэўваюць творчыя справы народа.

Мы паказалі на гастролі два спектаклі — «На граніцы» В. Белазабрава і «Над хвалямі Серабранкі» І. Козела. З асабным поспехам прайшла наша «Серабранка». Пасля заключнага спектакля, які быў паказаны па тэлебачанню, мы атрымалі шмат сардэчных вядушкаў.

Льваўчане аталі тэатр, аталі аўтара І. Козела, рэжысёра-пастаноўшчыка Л. Мазалеўскага, а таксама акцёраў за стварэнне жывых, ярых пачынаўчых вобразуў сучаснасці.

Пасля Львова наш калектыв

абслугоўваў працоўных калгасу і саўгасаў Беларусі. Адна групу выканаўцаў са спектаклем «Не верце цішыні» ўзяла курс на Навагрудак, Давыд-Гарадок і Пінск, другая — са спектаклем «Дзяўчына з вяснушкямі» — на Мазыр, Рэчыцу, Хойнікі і Нароўлю.

Нашы тэатры цяпер часцей сталі выязджаць у вёскі. Лепш сталі афармляць выязныя спектаклі.

І ўсё ж тут яшчэ шмат непрацуй «цаліны». Ёсць у нас не толькі асобныя саўгасы і калгасы, але нават раёны, дзе тэатры бываюць вельмі рэдка. Гастролі творчых калектываў у сельскіх раёнах заслужаваюць асаблівай увагі, бо яны адгравваюць вышэйшую ролю ў эстэтычным выхаванні калгаснікаў. Чула паставіліся да нашых гастроліў грамадскія арганізацыі Мааыра і Рэчыцы. У часе выступлення ў калгасе мы не толькі паказвалі спектаклі, але і гутарылі са сваімі гледачамі, удзельнічамі мастацкай самадзейнасці.

Шчыра прайшла таварыская сустрачка нашых артыстаў з калектывам Рэчыцкага народнага тэатра. Пасля прайгду рэпетыцый п'есы «Маці сваіх дзяцей» А. Афінагенава разгарнулася дэлавая размова аб рэжысёрскім трактоўцы спектакля, аб рабоце над ролямі самадзейных артыстаў, афармленні і г. д.

Цікавая сустрачка была з мастыцкай актывістаў. А хіба можна забыць пра сустрачку артыстаў з працоўнымі Навагрудскага раёна (у калгасе імя Шчорса, «Радзіма», імя Жданова).

У справе абслугоўвання вёскі спектаклі і ёсць пераходзіць і недаробкі. Не ўсё яшчэ

калгасныя клубы знаходзяцца ў культурным стане. Понач з сапраўдных палатэм на 500—700 месц ёсць і такія клубы, у якіх ледзь-ледзь размяшчаюцца 150—200 гледачоў. Сустрэкаюцца сцэны без абсталявання, купі і нават без асвятлення. А ёсць калгасы, у якіх зусім няма клубу.

Вельмі прыкра і балюча бачыць, што ў такім горадзе, як Рэчыца, вось ужо другі год раёны Дом культуры на замку.

Заканчываю гастролі па калгасе і саўгасе нашага пудоўнага Палесся, наш тэатр кіруюцца ў Віцебск. 14 ліпеня спектаклем «Кіло» мы пачынаем паказ сваіх сцэнічных твораў перад вялібнымі. Паказам імя «Панарэ-кетку» і «Над хвалямі Серабранкі» І. Козела, «Дзяўчыну з вяснушкямі» А. Успенскага, «Не верце цішыні» І. Шамякіна. Пяцеры і школьнікі Віцебска ўбачаць вядомую казку Джані Радары «Прыгоды Чыпаліна», спектакль «На граніцы» В. Белазабрава, чэхаславацкую казку «Назачыны дом» М. Стэбліка, п'есу-казку С. Міхалкова «Зайка-зайка» для самых маленькіх гледачоў. Мы пакажам вялібным прам'еру «Том — вялікае сэрца» С. Шарова і С. Вагмазава, якая адлюстроўвае старонкі гераічнай барацьбы народаў Афрыкі за сваю свабоду і незалежнасць.

Тэатр будзе выступаць па сцэне Тэатра імя Якуба Коласа і ў рабочых клубах, дамах культуры заводу і раёнаў Віцебшчыны.

Хочацца выказаць некалькі заўваг пра арганізацыю гастролі. Ці не лепш было гастролі нашага тэатра ў Віцебск праводзіць у чаргаві, малі працуе ў калгасе, а выступленні ў калгасе — у ліпені?

Упраўленне па справах мастацтва Міністэрства культуры павіна больш прадумана планавачы гастролі тэатраў.

Час ужо вырашыць пытанне аб перадачы тэатрам па аднаму аўтобусу і грузавой аўтамашыне (я маю на ўвазе мініскія тэатры, бо абласныя маюць свой транспарт). Гэтая патрэба асабліва адчуваецца ў часе выступленняў у калгасе і саўгасе. Тэатры Украіны, Латвіі, Літвы маюць свой уласны транспарт.

У. СТЭБЛІМАХ, дырэктар Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага гледача.

Веру ў сілу розуму!

Чым бы ні быў заняты ў тая гадзіну чалавек, — усё было адкладзена ў бок. Людзі не адхілялі ад радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў. Промова Міккі Сяргеевіча Хрушчова на Сусветным кангрэсе за ўсёагульнае разбраўненне і мір была звернута да кожнага сумленнага чалавека, да ўсёх, хто хоча жыць, хто хоча радавацца сонцу і ўсмешкацца людзям, будаваць, ствараць, упрыгожваць зямлю. Кожнае слова ў гэтай прамове гучала ясна, строга і патрабавальна. Вось наша праграма — канкрэтная і адкрытая: знішчыць смертаносную зброю, гэтак злавасна параджыне варажасці і нямінавісці, пяхай спакойна і свабодна ўздыкнуць, нарошце, народы.

Што могуць супрацьпаставіць гэтай прамове заправылы Уол-

стрыт? Якія тэмаўныя, бытавыя фармулёўкі прыдумалі ў гэты час, каб ашукаць пільнасць амерыканскага народа, захаваць за сабой прыемную серпу капіталіста, магчыма, нажываюцца за кошт ваенных заказаў, за кошт гонкі ўзбраення? Нахай палымна, яны гучаць сёння на кангрэсе, раскрыюць вочы і западцы ў сэрца ўсім прачым людзям Амерыкі.

«Не!» — атамным выбухам. «Не!» — пагрозе знішчэння роду чалавечага на зямлі. «Не!» — разбурэнню выдатных каштоўнасцей мастацтва і культуры, што ваямі беражліва захоўваюць людзі, захаляючыся тэлядымні тэлядымі рук чалавека. Гэта галас мільянаў.

Але пакуль пагроза яшчэ не

знікла, пакуль узрываюцца бомбы ў космасе, людзі не могуць спаць спакойна. Трыюна жыве ў сэрцы кожнай малі за лёс дзяці, — і гэтую трыюну з намі падзяліў наш урад, усё сумленныя людзі зямлі. Промова Міккі Сяргеевіча Хрушчова, усё работа кангрэса — лепшыя словы, якія гучаць сёння на кангрэсе, раскрыюць вочы і вырасціць канкрэтыя шляхі і меры да ўсёагульнага і поўнага разбраўня. І я веру, што сілы розуму перамогуць.

Дэлегаты кангрэса — гэта людзі ўсёй зямлі, мільярды жанчын, мужчын, дзяцей. У тым ліку і я, і кожны з нас.

Сяргей СЕЛІХАН, скульптар, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

ДАЛУЧЫЦЕ І НАШЫ ГАЛАСЫ!

З Крамлёўскага палаца з'яўляўся ў гэты момант разнастайныя словы пра мір і шчасце народаў.

Кожнага чалавека, дзе ён ні жыў — у Афрыцы ці ў Аўстраліі, у Амерыцы ці на Далёкім Усходзе, глыбока хваляючы падзеі апошніх дзён: з аднаго боку — вялікі кангрэс міру, пачаўшы прамова Міккі Сяргеевіча Хрушчова, а з другога — ішчэ адзін ядзерны выбух, быццам зноў зроблены менавіта ў той дзень, калі пачаў сваю работу кангрэс.

Так ішчэліва сціслася, што ў дні работы Сусветнага кангрэса за ўсёагульнае разбраўненне і мір мне ў ліку групы настайнікаў з Народнай Польшчы даялася быць на гэціняй савецкай зямлі ў горадзе Мінску.

І вось цяпер мы яшчэ раз пераканаліся, якое вялікае ў савецкіх людзей імкненне да мірнага будучыцтва. Тішы — гэты радзі і мікопні ўзялі сваю краіну, усё, што блізка мяну сэрцу: налітыя коласам нівы, школьную залу, перапоўненую ба-дзёрай дзяцёй. Ведаю:

усяму гэтану — і каласістым нівам, і майму бачу, закліпанаму набліжэнню жыва, і вясёлым дзясцям, якія прыдуць у вёскі да мяне ў клас, — усім патрэбны мір.

На мой радзіме ў Польшчы ёсць німала страшныя спадчыны аяны. Мікіта Сяргеевіч у сваёй прамове ўспамінаў пра іраматыі Май-данека Асенскага. Кожны, хто хоча адзіна раз сваёй вачыма бачыць гэтыя мясціны, ніколі не забудзе трагедыі ў мінулыя гады. Навуко ёсць на свеце людзі, якім

хочацца паўтарыць усё гэтае жакі, якія гісторыя нікому не навушчелі ў гэты ціны лаверын, але кожны раз, калі слухаш паведамленне аб мільярдах долараў, якія ідуць на ўзбраенне, які кожны з орых выбухаў у космасе, пад зямлёй — ішчэ раз пераконваешся: такія вар'яты ёсць на зямлі. І нахай голас абурэння ўсёх народаў свету, што гучыцца сёння ў Крамлёўскім палацы, будзе суровым апошнім папярэджаннем ім, падпільшчыкам новай вайны.

Уладзімір ПАЎЛЮЧУК, польскі настаўнік.

«Мастацтва Беларусі» № 2

Мінская студыя навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў выпусціла на экраны кінакасеты «Мастацтва Беларусі» № 2. Першы сюжэт прысвечаны сустрачцы каронага пісьменніка Беларусі Міхаса Лынькова з юнымі чытачамі на беразе малальскага возера Нарач.

Гледачы ўбачаць далей урывкі з новай п'есай А. Маўзона «Пад адным небам», пастаноўку якой здзейсніў Дзяржаўны рускі тэатр імя М. Горькага.

І праца маладога Беларускага мастака В. Грэмліна. Пасля заня-

чыня Беларускага тэатральна-мастацкага Інстытута ён сам стаў выхоўваць юных талентаў.

Новы падарунак сваім гледачам падрыхтаваў Беларусі рэспубліканскі тэатр ллэн. У нямножыце «На сцэне — лялькі» (апаратар В. Арлоў) паказаны ўрывкі са спектакля «Князь-паэра», які падрыхтаваў маладзёжны калектыв тэатра.

Дзяржаўны народны аркестр Беларускай ССР пад кіраваннем народнага артыста рэспублікі І. Яновіча — адзін з папулярных у рэспубліцы. Яго дзейнасць таксама адлюстравана ў часопісе.

СУД ПАМЯЦІ СУМЛЕННЯ

...Заслоны няма. Раўноткая стрэлка дарогі рэзна зламана дзюма паваротам. Яны паўтараюцца ў стол — тая ж ішчэ-васць і вастрыня. Колеры — белы і чорны. Стрыманасць і прызынтасць. Прамежынавыя фарбы прыўносіцца толькі святлом: у лямініцыяныя неба-скаробаў і ў плафонах, што вынічаюцца са столі месца і рух героюў на сцэнічнай пляцоўцы.

Чалавечая постаць, — Павольнік крокі. Потглад, вядзена, пагаспадарку мадае перспектыву — далёкія вочкі небаскаробаў, матавыя паўтоны якіх адбываюцца бланкітам на каўняры яго адмысловай сарочкі. Ён нібыта вельмі спакойны. Толькі тры-вонкая мелодыя аденуль здалёк акампаніруе яроўнаму светлавому рытму плафонаў: яны загараюцца над ім і калі ён праходзіць, адразу зноў гас-нуць.

Моцны акорд. Сустрача з даў-неліным знаёмым. SOS! Трэба паведаміць свету аб злачынстве, якое мае адбыцца.

Паведаміць — гэта значыць паставіцца ўсёго — дабраўты, ставіцца і работы. А ўсё гэта нажыта дарогай цінай — нават цінай сумлення.

Чацвёрты... Калісьці ён быў у рэспубліканскай Іспаніі. У часе вайны летаву радзістам на бамбардзіроўшчыку ў быў збыты над Германіяй. Ён не баўся смерці. А цяпер...

Быць альбо не быць?.. Перад такім пытаннем у душы чалавека за якіх паўгадзінах перагортваюцца старонкі ўсяго жыцця. У віхры ўспамінаў праносіцца творы, падзеі, уласныя ўчынкы. Ідзе барацьба — з мінулым, з

сабой, з людзьмі, якіх не так проста выкінуць з памяці.

Быць альбо не быць? Над гэтым пытаннем пакутаваў калісьці шэкспіраўскі Гамлет.

Дакі прыні і журналіст буржуазнай прэсы. Пакуты высакароднай душы і эгаістычна самаабарона нячыстага сумлення. Здавалася б, немагчыма паралель. Але ж яна неадольна паўстае перад намі. Хіба хімеры з камісіі па расследаванню, а якімі меў справу Чацвёрты, не нагадваюць сродневековых? Бадай што яны ішчэ страшнейшыя. Ці не з-за іх сучасная вараўцы Гамлета ў драме К. Сімава «Чацвёрты» так упарта адбывае сваё права на «не быць», у той час як рэжысёны герой Шэкспіра ўсёй душой шукаў адваротнага: «быць».

— Свет расхістаўся. І стра-ней таго —

Што я прызначан аднавіць яго,

— скардзіўся Гамлет.

— А я, на вялікі жал, астаўся жывым, каб існаваць у гэтым свеце, які звар'яцеў і ў якім у што раз з'яўляюцца... нібы падкавае імя Чацвёрты. — І я не ведаю, як бы павінен трымацца я, вы, якія былі ў той час на вышнім.

А вось і яны, да каго звернуць гэтыя словы. Так, яны калісьці загінулі. Але хто з іх жыў — ён, Чацвёрты, якога сябры ратавалі цінай сваіх жыццяў, ці гэтыя тры, якія пайшлі на смерць за яго і за ішчэных?

Раней ён ішоў разам з імі. За волю, за шчасце, за ідэалы. Яны разам змагаліся супраць фашызму. Гэта было не лёгкі, але яны перамаглі. Перамаглі, бо не вагаліся. Усё было ясна: вораг ёсць вораг, барацьба — барацьба, здрада ёсць здрада. А вось цяпер, калі свет у краіне змяніўся, змяніліся і разуменні некаторых паняццяў. Ва ўсім выпадку, так лічыць ён, Чацвёр-

ты. Хіба гэта здрада, так ён разважае, калі перад тварам адказнасці ты не сказаў праўду, а проста змоўчаў? Ці, наадварот, калі трэба было маўчаць, ты сказаў тую «праўду», якая ратуе цябе і ў той жа час губіць блізкага?

Чацвёрты не маўчаў, калі яго выклікалі ў камісію. Дзякуючы яму паказаным, загінула няма-ла сумленных людзей.

Чацвёрты маўчаў, калі трэба было на ўвесь голаз таварыс-свету праўду. Інакш тое, як у за-сценных нафаўшчыку гінуць сум-ленныя людзі, пра тую няпрэду-ду, што затуманяе чалавечы розум. Тут ён маўчаў.

ДЛЯ ХОРУ І САЛІСТАЎ

Выйшаў новы зборнік песень самадзейных кампазітараў Беларусі. У ім адзінаццаць сольных і хараваых твораў, большасць якіх прадстаўлена ў апрацоўцы майстроў музыкі.

Ваш, шчы Д. Камінскі ўзяўся апрацоўваць песню псеўданіма нага складу «Что, падружжычкі, случылося со мной?» М. Барсдаўкі (яна ж аўтар тэксту, дарэчы, вельмі слаба).

Тэкстам і а. апрацоўкіх аўтар

цяха» тако ж «начынаючага на-
пазіраў. У ёй сустрэкаюцца та-
кія словы: «Мой нахалы, **дэў-
жаны, доўга дужа дыбе**». Мы-
тым я мелодыі, заснаваныя на
інтанацыях беларускай пес-
ні, у лесе, дзесьці, і харавое вы-
кладанне самі па сабе дастаткі-
ва выразныя.

Дэ наблізіўся удалых, змечыў,
наві абзюрку твораў трыба а-
несці двухзаконіху. «Мы
камуністы» С. Карачаева, і
словы: «Вачалы апрадоў-
дзілі Каміскага. Урачыства фав-
фары ў фарпалыянным акампане-
менце, маршавыя рытмы мелоды-
ды — усё гэта вобразна па-
крэслівае ідэіны сэнс хору.

Відэц, у далейшым наша ві-
давецтва будзе прапайваць ві-
пусцак падобны зборнік і
родныя стваральніку песня-
Вось чаму хочацца, каб асобы
недадоху гэтага выдання не па-
тараліся ў будучым.

Так, у радзе твораў зборнік
пра які дзе размова, не сказан-
дзя якога складу выкаляе
яны напісаны. Ні ў вачальні-
партыях, ні ў акампанементах

адзначана, скажам, што ў п
нях «Что, подружжыні, слух
лося са мной?» І «Прыдн
проўе» — супрадажджэне не ф
тэпляннае, а баяннае. Песн
«Выйдзі ў поле» апулікава
без указання, хто пераключ
беларускую мову тэкст М. Іс
коўскага. Няўдала спалучаны
зборніку творы а беларускі
рускім тэкстамі.

С. НІСНЕВІЧ.

каў Я. Маўра, П. Гістарыяграф А. Бачылы, А. Астрэйкі і інш.

А. ШАРЭЙКА.

думка, колькі ўскладняюцца іх
ма форма размовы пра раз
зразуемлыя. (Спаўсюду хатня
на прыклад А. Вазнясенскага
русскіх паэзія—цікавага ахв
рыментаў і ў лабараторыі ве
ша, але ў якога побач з рэч
вельмі цікавымі бачыш ня
ка і яўнае шугарства).

Куды складаней гаварыць
проста і задумвацца пра рэч
на першы погляд, прасты, ч
упрыгожваць фармальны
благотыма даўно відоме. Та
пазт павінен валодаць пачу
цём меры. Пысы, як мне здае
ца, мае гэтак пачуццё. І, няг
дзячы на знешнюю сціплас
яго вершы па-майстэрску «э
лены» і ў адноснах формы.

Ды ніхай сам паэт пачу
чыць, як ён бачыць і як слу

свет, і як ён можна сказаць п
убачанае і пачуае:

Спьякота, Лізеень, Сіні грош.
Раскрыла ўсе шчыроты,
І хова конныя жарты.
Дастаць да гэтых дзю крыў

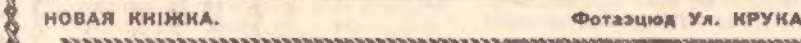
Для шмат каго з паэтыч
малады і гэтага было б даст
мала. Для замалеўні ў гэта
радках ужо ўсё ёсць. Але п
сія не абмяжоўваецца «зам
важным» узроўнем.

— Вяртацесьці —
крычаць бацькі
Яшчэ хоць крыў
падраза
Ды бацьку я: не бл
Няхай крыло с
правера
Магчыма, хтосьці
улад
Усе іншыя ў сябе
паверця

Адна з прывабных рыс пы
скай лірыкі і ў тым, што ён
кае свае інтанацыі, а не б
тое, што «ляжыць пад руку
і калі ён піша аб прыродзе
гэта не проста «прырода
сальная» лірыка, а роздум
лавека і пра чалавека:

Чаго ты б'ешся гатак, чаіне,
Німа завідня аё парог?
Відьай, там чадісе
не канчэсе
Дзе ёсць прычыны для тры-
Мі гаварылі, што кніжна-
нядзя вялікая па плошчы. І
не менш цяжка расказаць
усё тое добрае, што ў ёй ёсць.
І гэта — прыкмета добрай па-
Пачытайце вершы «Я зноў
у свет, мне мілы...», «Рухаві-
турочка...», «Сарбайскі р-
нік», «Нарабельныя сосны»
«Артылерыст Сірацкі»
«Пісьмо на Рыжскія ўзгор-
і» вы пераканаецеся, што не чыт-
заслужувае таго, каб не чыт-
у л. БОЙКА

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВО
13 липня 1962 года.

Ша. з роздумам гаворыць рыць гучней, чым можа.

ДАКУМЕНТЫ РАСКАЗВАЮЦЬ

Быць талентам не кожнаму наканавана. Але таленавіта жыць можа любіць.

Гэта шырока вядомая іспіна прыгадалася мне, калі я пазнаёміўся з камсамолькай Машай Стралкоўскай, слесарам зборшчыкам аднаго з мініскіх прадпрыемстваў. Я не хачу, каб Маша падумала, быўшы першай фразой нарыса адрававана ёй. Не. Чалавек яна, безумоўна, здольны, таму што толькі такі чалавек, убацьваючы росны луг на ўзыходзе сонца, скажа пра яго.

Нібы вясёлыя званочкі. Паразубляў свой пераваж. Як бачыце, яе вобраз дазваляе слова. А яшчэ больш — пазізія жыццёва.

Пры Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце ўжо тры гады існуюць вярхоўныя курсы малявання. На іх, пад кіраўніцтвам вопытных педагогаў, займаюцца людзі розных узростаў і прафесій: рабочыя і хатнія гаспадыні, інжынеры і студэнты, ваеннаслужачыя і пенсіянеры...

— Усе, хто любіць жыццё і хоча авалодаць яго таямніцамі. Там і даўно ўсталяваны ўспершны ўбачыць работу Машы Стралкоўскай. Гэта быў зроблены алоўкам партрэт старога з шырокай барадой, буйнымі рысамі твару і крыху хітраватым прыкрутам вачэй. Малюнак — далёка не майстэрскі: сам-там парэшчаныя прапорцыі, адчуваецца па-вучальнаму акыратнае імкненне абавязкова выказаць усё да адзінай дэталі...

Але пры ўсім гэтым дакладна «схоплены» характар чалавека, які шмат бачыў на сваім жыцці. Пра такіх гаворылі: «Гэтага на мажыне не апусціць».

Я спытаў Стралкоўскую:

— Вы пілі з натурой?

— Увогуле — так. Але... яна абмяжылася, а потым пераключылася: «Далёка — не зусім. Малювала і ўсё ўспамінала маленства... У нас тады ў вёсцы амаль адны старыя бабці ды вась такія дзяды жылі...»

Маленства ў Машы Стралкоўскай было прыемае, як і ў тысяч беларускіх дзяцей, што раслі ў час вайны ў паўпустых вёсках, у сем'ях, якія страцілі сваіх кармільцаў. Бацька Машы загнуў у баях на Нёмане ў дні, калі нацысты войскі вызвалілі ад фінляндскіх акупантаў апошнія пількі роднай зямлі. І засталася на руках у маці чацёрка малых дзяцей...

Маша Стралкоўская, расказваючы пра гэта, хвалюецца: «Неяк вярнуўся дадому сусед. Ідзе да хаты, дзеці яму насустрач, віснучы на шы, плачучы. Мы, чацёрка, прытуліліся аднаго да аднаго, глядзім і маўчым: «Вось і нашага бацьку мы гэтаг жа сустралі б».

Яна гаворыць, а я гляджу на партрэт старога, і мне робіцца зразумела, адкуль такая шырасць і тыповасць у ім: калі любоў да мастацтва, прага да творчасці прыходзіць праз перажытае, іпсіна быць не можа.

Маша калісьці адмовіла сабе ў запаведнай мары — паступіць у мастацкае вучылішча. Дзяўчына пайшла ў рамеснае: трэба было як мага хутчэй стаяніцца на ногі, каб паматаць мамі, сёстрам. Ім жылося нялёгка: прададзены ў калгасе ў тры часы быў даволі мізэрны. Марыла Маша, што пачне працаваць і адначасова займацца на вярхоўныя курсы малявання.

І раптам даведлася вучылішча. І раптам даведлася няма.

— Ну, думала, — усё. Ох, і плакала я тады ночамі ў інтэрнаце, употай ад дзячэц. А маляваць усё роўна не пакінула...

Яна паказвае свае малюнкi: тых даўніх гадоў. Есць у іх нешта такое, што прымушае задумвацца.

Дзяўчына за партрэт уся падабрала перад... Хлопец жыўчы і нарысаваны з ім — разгорнуты кніжка. Двое лад класнай дошкі (адзін з крывяю ў руцэ) пра нешта спрачаюцца...

Так, ва ўсім гэтым жыццёвым трагічным думка: пра чалавека, што мае мату ў жыцці, пра імкненне да гэтай маты. На малюнках — таварышы Машы на рамеснаму вучылішчы, а потым і па заводу.

— Пасля клясаў малявання хачу паступіць у інстытут. Толькі як назавусьці развітацца з заводам? Цалых сем год! Сяброўкі, са сваімі мужам тут па-забыліся... У сябе паверыла, калі ўпершыню за работу пахвалілі, — паверыла, што і ад мяне карысць людзям можа быць.

Карысць людзям... Некалькі год назад адзін базарны фатограф, пачуўшы пра здольнасць Машы, прыйшоў да яе дадому і прапанаваў «спрацавацца». Маўляў, ён будзе рабіць здымкі, а яна рэтушыраваць. Клопота было мала і грошай шмат. Размова была кароткая: выслушаўшы прапанову дзяўчкі, Маша тут жа выставіла яго за дзверы.

Да тых, хто дбае толькі пра свой дабрабыт і грэбе грамадскіх інтарэсаў, Маша блізка не падыходзіла. Прагулячыся, лайдзікі, і пачынаў горш агню баяцца, а вострых і трапных карыкатур у цэкавай нацыянальнай газеце.

Займацца ў вярхоўных класах малявання Машы Стралкоўскай нялёгка. Пасля работы — сям'я, маленькая дачка Святлана. Трэба прыгатаваць абед, памыць посуд, выкачаць дзесяткі вядушкі і малых, але неабходных спраў.

Бацька ідзе па вуліцы і яе на плячэ маленяга сына (бацька ўжо ганарыцца ім: «Хіба ёсць у яго-небудзь такі...»). Задумлены коняк з эцюдніка...

Стойленка за змену кандуктэраў на дрэмле, сядзячы на сваім месцы, у амаль пустым аўтобусе...

У чыгальняй зале... Па тэхніцы выхавання гэта ўжо зусім не такія малюнкi.

М. Стралкоўская за работай над партрэтам.

Фота У. КРУКА.

У трамваі, тралейбусе ці аўтобусе ў ішы раз можае сустраць маладую светлавалосую жанчыну з кароткай прыскай, «крыху курносу» і з вядушкі моцнымі рукамі. Трымаючы на каленях альбом, яна пільна ўзіраецца ў людзей і раптам пачынае наладжываць здымкі. Гэта Маша Стралкоўская. Яна знаходзіць час пахадзіць і паездзіць па горадзе, наіраць, застаючыся непрыкметнай, і выхадзіць са шпёркавага, звычайнага жыцця яна-небудзь яркі яго кавалачак. Чаго толькі няма ў яе альбоме!

Бацька ідзе па вуліцы і яе на плячэ маленяга сына (бацька ўжо ганарыцца ім: «Хіба ёсць у яго-небудзь такі...»). Задумлены коняк з эцюдніка...

Стойленка за змену кандуктэраў на дрэмле, сядзячы на сваім месцы, у амаль пустым аўтобусе...

У чыгальняй зале... Па тэхніцы выхавання гэта ўжо зусім не такія малюнкi.

якія Маша некалі рабіла ў рамесным вучылішчы. Адчуваецца ланкізм, смелы штырх, правільна перададзены рух. А па думцы? Што цікавіць сёння Стралкоўскую? Яна хоча ведаць, як жыць людзі, пра што яны марыць, як працуюць, як любяць дзяцей...

— Як бы ні склалася далей жыццё, маляваць буду заўсёды. Без гэтага мне проста немагчыма, як без сонца.

Да высокага майстэрства Машы Стралкоўскай яшчэ трэба прайсці праз гады вялікай працы, пераадоленне многа нуды, перамагчы расчараванні і, магчыма, дзесяткі разоў перапісваць на першы погляд бездарнае палотно.

Ці пад сілу ёй усё гэта? Веру, што так. Таму што Машы Стралкоўскай у гэты дзень і ў непагадзё заўсёды свеціць вялікае сонца.

А. БРАІЛОўСкі.

А ПЕСНЯ А Д СЭРЦА...

Падскокваючы на ўдох прасяляючы да-рогі, весела коціцца машына. Яна ў чыраві транспаран-та. На машыне надпіс — «Агітбрыгада «Другіста» — Дру-жы». Палімянонь, лунуючы ў іміліхвых струменях паветра сцягi Літоўскай і Беларускай ССР. Валерыя, жыццярэдыя мелодыі пільна пад наваколем. Спяваючы дзяўчаты. Поплеч з Альфонс Кутрайтэ і Генэяста Стэркевіч, што з калгаса «Віліянаўска» на Віліяноўшчыне. — Яўгенія Архіпава і Галіна Янкевіч з Беларускай. Удзельнікі агітывіна-мастацкай брыгады выехалі ў свой чарговы рейс.

КАЛЯ ДЗЕСЯЦІ год спабіраючы павіны сабой працаўнікі Ашмяншчыны з Віліянаўскага раёна братняй Лі-тоўскай рэспублікі. Спавіраюцца ў працы дапамагаць выконваць і перавыконваць сацыялі-стычны абавязальнасці, пера-ймаць усё новае, перадавое. Але не толькі ў працы спавіра-ваюць літоўцы і беларусыя хлебаробы. Не было яшчэ ні-воднага свята ў суседзях, каб праходзіла яно без дарагіх гас-цей.

... У літоўскім калгасе Імя Дзяржынскага падвадзілі вынікі сельскагаспадарчага года. На ўрачысты вечар запрасілі гас-цей з Ашмяншчыны. Прыехалі туды і лепшыя самадзейныя спевакі, танцоры, удзельнікі ма-стацкай самадзейнасці.

Тым часам у літоўскай вёсцы Міцкускае танцамае рыхтаваліся да самадзейнага выступлення. Пазнаёміліся калгаснікі і выра-зілі абяцанне сілы.

І вось першы нумар гасцей — беларускі народны танец «Ля-ноніха» абяцалі літоўцы вядучы.

а выдатную выканаўшу народ-ныя песні Генэяста Стэрке-віч, зямляк з гледачамі бела-русы Іосіф Дробыш. Так і пай-шоў: жартоўны беларускі «Ча-барок» змяніў літоўскі «Клю-накоіс», «Чорну галку», — «Субтыніс».

А калі раз'яўдзіліся, дамові-ліся сустрацца ў беларускім калгасе. Так з самадзейнасці даўжэ рабнаў братняй рэспублі-кай зарадзілі новы мастацкі калек-тыў. І імя яму адпаведнае далі: «Дружыба-Другіста». Цяпер яго добра ведаюць працоўныя Віліянаўскай і Ашмянскага раё-наў. Тут ён наведваў кожны кал-гас. Прыезд самадзейных ар-цэстаў у літоўскую або бела-рускую вёску — свята для кал-гаснікаў. І дзе б толькі ні вы-ступіў калектыў, паглядзець яго канцэрт заўсёды хоча вель-мі многа людзей.

Калектыў аформіўся ў дзей-ную і праўдзівую агітывіна-мастацкую брыгаду. Неспакон-ны характары ў такіх энтузія-стаў культурна-асветнай работы, як муж і жонка Павел і Мар-гарыта Давілавы, Дануса Мерке-віч, Альфонс Стэкус, Роза Васільчык і Эдуард Лукша.

У агітбрыгадзе іх пятнаццаць чалавек. Гэта людзі розных працоўных прафесій: шафэр і іспытальнік, настаўніца і калгаснік, розных нацыя-нальнасцей: беларус і лі-товец, цыган і рускі... Іх аб'я-дала любоў да мастацтва, жа-данне дапамагчы сваёму народу хутэй будаваць светлае заўтра. І яны задаволены, каб пасля свайго выступлення бачыць светлыя твары людзей. Хочацца верыць, што гэтыя людзі, яр-нушыся на свае працоўныя месцы, зробяць у два разы больш, чым да гэтага.

«Маякі — наша песня і сла-ва!» — гавораць удзельнікі агі-тбрыгады. Ім яны прысвечалі свае выступленні, лепшыя нум-ры праграмы, нават прыпеўкі складаліся аб іх:

Калі стражне на морэ з малюна, дымі і сьветом: Таму, чым ядыма вельі: Хава — Мары Мартыноўскай! Хава — Яніна Матвееўна!

Або вось такія прытанкі:

Прытанкі мы павіны сёброўскі Таму, чым ядыма вельі: Хава — Мары Мартыноўскай! Хава — Яніна Матвееўна!

І ўбачылі іх у вясняна на сімю партрэта перадаво-гах, сьвінара — пераможцаў сацыялістычнага спаборніцтва.

Наконт выступіла ў Гродна, Каўнасе, па Віліянаўскаму тэле-бачанню. На рэспубліканскім конкурсе-агляда лепшых агіт-брыгад рэспублікі ў Мінску ўм-адастоены дыплома першай ступ-ені. Днямі яго ўдзельнікі яр-нуліся з паездкі па калгасах Ва-ронскага і Каўнаскага раёнаў Літоўскай рэспублікі. Наступны рейд будзе па калгасах і саўга-сах Ашмянскага калгаса-саў-гаснага тэрытарыяльнага ўпра-ўлення.

АМАЛЬ ПАУТАРЫ сотні выступленняў на праця-гу ашмянскага года на-дзілі самадзейных артыстаў Аш-мянскага Дома культуры для працаўнікоў калгаснага вёскі. Сёлетня рэгулярна два разы ў тыдзень (звычайна ў суботу і нядзелю) у калгасе і саўгасе выязджае рэінная самадзей-насць. На некалькі гадзін раней на месца выступленняў накіроў-ваецца духавы аркестр, масавы, мастак Дома культуры, кваліфі-каваны лектар або дакладчык. Аб такіх днях ведаюць загада. І да прызначанага часу збіраю-цца «ад малюга да вялікага». Добрую справу тут робіць духа-вы аркестр. У яго репертуары новыя папулярныя творы: «Марш брыгад камуністычнай працы», «Ці хочучы рускія вай-ны?» «Песня аб трынаццаці ма-ладосці», «Колыні ў небе зорак-і яшчэ, Нікому не дае сумна-сці», і масавыя арганізатар забав. А мастак да гэтага часу справіўшы вышпучы «Якучку» або «Маланку». Потым пачы-наецца канцэрт.

Вядучы:

Не ўся зямля ідзе па шляху новым. Дзе капітал — там крываць. Але ніхай пра гэта сьмела слова Шафэр брыгады — Лукша Эдуард.

І ў адрас падпальшчыкаў но-вай вайны загучалі сатырычныя прыпеўкі.

І зноў іграе аркестр. Зноў «падлівае масла ў агонь» маса-вік. Непрыкметна праходзіць хвіліна адпачынку. Ніхто і не думае ісці дамоў. Задаволены і тыя, хто адпачываюць, і тыя, хто наладзілі вечар.

Пераварыць звычайнага вяс-номага «вечарыні» ў вечары ці-кавага культурнага адпачынку не толькі моладзь, а ўсіх калгас-нікаў — ад дзяцей да старых. Толь-кі за апошні час такія вечары адбыліся ў калгасах Імя Крыло-

ва, Пушкіна, Дзяржынскага. Ва-гульшча; саўгасах «Галышын», «Варданаўскі», «Перамога».

Есць на Ашмяншчыне няма-ла добрых традыцый, народных нашымі савецкім часам, нашай рэалізацыі. Кожны год пасля заканчэння вясновай палавы работ збіраюцца калгаснікі раё-на на малюўнічым беразе Аш-мянскай, каб падвесці вынікі са-цыялістычнага спаборніцтва. Урачыстасць гэтую называлі сям-там песні і працы. Цудоўнае быў гэта свята!

І задумаліся адноінны ў ра-не, каб такі адпачынак наладж-ваць кожны выхадны дзень і для працоўных горада. Вядома, адзін раёны Дом культуры з тым не справіцца. За справу ўвайшоў ўсё грамадзянскі — на-дзельны ўстанова і прадпрыем-стваў горада.

Цяпер кожны летні выхадны дзень у Ашмянах не пытаюцца, куды пайсці адпачыць. А дру-гой палове дня збіраюцца пра-цоўныя ў свайм гарадскім пар-ку. Ён ўваходзіць златам гара-дскіх: «Сардэчна запрашаем!» і розныя заклікі накіталі: «Больш жарта, смеху!» «Сё-ня раім вяселіца, смяляца, спя-ваць, жартаваць, танцаваць».

Працуюць масавыя. Многа гуляюць, атрацяюцца. Тут ёсць кнігі, часопісы, газеты. На свейскім паветры іх можна з прыемнасцю пачытаць. Для ма-тараў спорт таксама ёсць заня-ты па душы — працуюць ля-лейболныя, баскетбольныя пля-чонкі. А дзе лепей, я ў парку, заняцця настольнымі гульнямі аб-гуляць у шапкі, дама, шах-маты? За сталамі з гэтымі гуль-нямі да позняга вечара многа людзей. Але вась натоўп раптам рушыў да астрайнай плячоўкі: пачаўся канцэрт.

Дзі адпачынку па чарзе на-ладжваюцца калектыўныя рабо-чы і служачыя розных прад-прыемстваў, заводаў, устаноў горада. І так усё лета. Ашмян-цы не чакаюць, пакуль нехта прыедзе і арганізуе для іх культурны адпачынак.

Трэба, прада, адзначыць, што і сталічныя артысты не за-бываюць пра нас. Часта гос-ціць у Доме культуры нашы шэфы — артысты Тэатра Імя Яні Купалы, творчыя калекты-вы Бельярэфільмамоні, Мін-скі тэатр Імя М. Горкага.

У гэтым годзе працоўныя го-рада сустракаліся з народным паэтам рэспублікі, лаўрэатам Ленінскай прэміі П. Вяркам.

Да 80-годдзя з дня нара-джэння вядомых песняроў Беларускай Яні Купалы і Ян-коўска «Клуб цікавых сустрач» раённага Дома культуры на-ладзіў сустрачку працоўных раёна з вядомай групай беларускіх пісьмнікаў. Нядаўна адбыўся тэматычны вечар, прысвечаны памяці Я. Купалы і Я. Каласа.

Народны тэатр паказаў п'есу Я. Купалы «Прымак».

Кіпучым жыццём жыўчы сё-ня Ашмянцы. Той, хто не быў тут апошнія гады, не пазнае га-рада. Уздоўж цэнтральнай Са-вешчай вуліцы карпусы новых мураваных дамоў: школа-інтэр-нат, дзве сярэднія школы, сель-гастэхнікум. Прыгажуню над

усім узнімаецца трохпавярховы будынак Дома культуры. Побач вырастае шырокакранны кіна-тэатр на 500 месц. Есць свой народны тэатр, музычны і спар-тыўны школы, музеі, тры дзяр-жаўныя масавыя бібліятэкі. У раёне больш паўсотні культ-асветустановаў. Гэта больш як па-дзве на сельгасарцелі! Высока над навакольным узнімаюцца бу-дучыныя краны, вежы рэтранс-ляцыйнай лініі, тэлевізійная антэна. Ашмянцы глядзяць та-леперадачы не толькі з Мінска, Віліяноўска, але і з Масквы, Ле-нінграда.

На гранцы, дзе калісьці ка-лючы дрот аддзяляў літоўцаў ад беларусаў, з'явіўся пэсці. Гэта сустраўся ўдзельнікі агітыві-на-мастацкага калектыўа «Дру-жыба», каб выхадзіць у чарговы рэйс.

Не змаўкае, плыве, лунае над Ашмянцамі песня аб радасці жыцця і працы ў адзінай сям'і народаў, славячых Радзіму, ро-дную партыю. Гэта песня ад са-мага сэрца...

І. ЖУРКО, дырэктар Ашмянскага раённага Дома культуры.

усім узнімаецца трохпавярховы будынак Дома культуры. Побач вырастае шырокакранны кіна-тэатр на 500 месц. Есць свой народны тэатр, музычны і спар-тыўны школы, музеі, тры дзяр-жаўныя масавыя бібліятэкі. У раёне больш паўсотні культ-асветустановаў. Гэта больш як па-дзве на сельгасарцелі! Высока над навакольным узнімаюцца бу-дучыныя краны, вежы рэтранс-ляцыйнай лініі, тэлевізійная антэна. Ашмянцы глядзяць та-леперадачы не толькі з Мінска, Віліяноўска, але і з Масквы, Ле-нінграда.

На гранцы, дзе калісьці ка-лючы дрот аддзяляў літоўцаў ад беларусаў, з'явіўся пэсці. Гэта сустраўся ўдзельнікі агітыві-на-мастацкага калектыўа «Дру-жыба», каб выхадзіць у чарговы рэйс.

Не змаўкае, плыве, лунае над Ашмянцамі песня аб радасці жыцця і працы ў адзінай сям'і народаў, славячых Радзіму, ро-дную партыю. Гэта песня ад са-мага сэрца...

І. ЖУРКО, дырэктар Ашмянскага раённага Дома культуры.

усім узнімаецца трохпавярховы будынак Дома культуры. Побач вырастае шырокакранны кіна-тэатр на 500 месц. Есць свой народны тэатр, музычны і спар-тыўны школы, музеі, тры дзяр-жаўныя масавыя бібліятэкі. У раёне больш паўсотні культ-асветустановаў. Гэта больш як па-дзве на сельгасарцелі! Высока над навакольным узнімаюцца бу-дучыныя краны, вежы рэтранс-ляцыйнай лініі, тэлевізійная антэна. Ашмянцы глядзяць та-леперадачы не толькі з Мінска, Віліяноўска, але і з Масквы, Ле-нінграда.

На гранцы, дзе калісьці ка-лючы дрот аддзяляў літоўцаў ад беларусаў, з'явіўся пэсці. Гэта сустраўся ўдзельнікі агітыві-на-мастацкага калектыўа «Дру-жыба», каб выхадзіць у чарговы рэйс.

Не змаўкае, плыве, лунае над Ашмянцамі песня аб радасці жыцця і працы ў адзінай сям'і народаў, славячых Радзіму, ро-дную партыю. Гэта песня ад са-мага сэрца...

І. ЖУРКО, дырэктар Ашмянскага раённага Дома культуры.

КОНКУРС

на лепшыя выставачныя эскізы беларускага народнага ацёнічнага нацыяна

З мэтай стварэння лепшых узорав беларускага народнага ацёнічнага нацыяна для мастацкіх калектываў як прафесіянальных, так і самадзейных, Міністэрства культуры БССР аб'явіла з 10 ліпеня конкурс на лепшыя выставачныя эскізы беларускага народнага ацёнічнага нацыяна.

На конкурс могуць быць прадстаўлены эскізы касцюмаў (мужчынскіх і жаночых) для харыстаў і танцоўраў. У эскізах павіны быць захаваны асаблівасці беларускага нацыянальнага каларыту. Накрыраваны на конкурс эскізы неабходна выканаць у колеры, на пляшэтах з кардону, абклееных паперай, памерам 30х40 сантыметраў, у свабоднай тэхніцы (акварэль, гуаш, тэмпера і г. д.).

У конкурсе могуць удзельнічаць усе жадаючыя мастакі. З мэтай азнаймялення са спецыфікай і характарам касцюмаў, удзельнікі гэтага творчага спаборніцтва могуць праканасультавацца ў кіраўнікоў

Беларускага дзяржаўнага ансамбля песні і танца, Дзяржаўнага ансамбля танца БССР, Мінскага абласнога ансамбля песні і танца або ў рэспубліканскім Доме народнай творчасці.

Эскізы на конкурс накіроўваюцца пад дэвізам. Дэвіз ставіцца ў левым верхнім вуглу пляшэта. Разам з эскізам аўтар прадстаўляе запячатаны дэвізны канверт, у якім указваюцца прозвішча, імя, імя па бацьку і адрас аўтара.

Апошні тэрмін прыслыкі эскізаў на конкурс — 15 кастрычніка 1982 года.

Усе прысланыя на конкурс эскізы будуць экспанаваны на выставцы, дзе жры зробіць адбор эскізаў для набыцця і Міністэрствам культуры БССР. Лепшыя эскізы будуць закуплены Міністэрствам па расцэнках ад 25 да 100 рублёў за кожны.

Эскізы касцюмаў на конкурс накіроўваюцца па адрасу: г. Мінск, вуліца Леніна 20, Дзяржаўны мастацкі музей БССР. «На конкурс».

Беларускага дзяржаўнага ансамбля песні і танца, Дзяржаўнага ансамбля танца БССР, Мінскага абласнога ансамбля песні і танца або ў рэспубліканскім Доме народнай творчасці.

Эскізы на конкурс накіроўваюцца пад дэвізам. Дэвіз ставіцца ў левым верхнім вуглу пляшэта. Разам з эскізам аўтар прадстаўляе запячатаны дэвізны канверт, у якім указваюцца прозвішча, імя, імя па бацьку і адрас аўтара.

Апошні тэрмін прыслыкі эскізаў на конкурс — 15 кастрычніка 1982 года.

Усе прысланыя на конкурс эскізы будуць экспанаваны на выставцы, дзе жры зробіць адбор эскізаў для набыцця і Міністэрствам культуры БССР. Лепшыя эскізы будуць закуплены Міністэрствам па расцэнках ад 25 да 100 рублёў за кожны.

Эскізы касцюмаў на конкурс накіроўваюцца па адрасу: г. Мінск, вуліца Леніна 20, Дзяржаўны мастацкі музей БССР. «На конкурс».

Як складаюць песню? Аб гэтым маглі б расказаць работнікі чыгуны ў Брэсце. Знімаў і старшыня праўлення абласнога аб'яднання самадзейных кампазітараў М. Салапай. Рыхтуючыся да дзяцей самадзейна